

Budapest, 1960 október 18.

Kedves Kádár Elvtárs!

Kommunista kötelességemnek érzem a következő tényeket közölni veled:

Ez év március 2-án átadtam a Magyar Tudományos Akademiának "Die Eigenart des Aesthetischen" /Az esztétikum sajátossága/ című munkám első öt fejezetét külföldre való továbbítás céljából. Azóta közel ~~2~~ 8 hónap telt el és kéziratom még mindig ott fekszik.

E művem a következő kiadónak szántam: Luchterhand /Neuwied/, ahol mint összegyűjtött műveim első kötete jelennék meg; a Lengyel Tud. Akadémia /Adam Schaff akadémikus közvetítésével/; Editori Riuniti /Róma/, az olasz kommunista párt kiadója, aki évek óta szerződésileg lekötötte ezt a könyvet.

Hónapokig türelemmel vártam és csak azután fordultam Szabó Imre és Erdei Ferenc elvátsakhoz, akkor is elsősorban tanácsukat kérve: mit irjak a három kiadónak, akik állandóan sürgetnek engem és ~~száma~~ számonkérlik a régen leadott kézirat megérkezését. Nem sikerült érdemleges választ elérnem. Julius végén Szabó Imre nem hivatalosan telefonon közölte velem, hogy a kéziratokat augusztus első napjaiban továbbítani fogja az Akadémia. Ebben az értelemben megnyugtató leveleket irtam mindahárom kiadónak. A kézirat azonban máig sem ment el Szeptember 13-án meghívásukra hosszabb megbeszélés folytattam Orbán és Szerémi elvtársakkal, a kézirat sorsa természetesen szóba került, de megnyugtató felvilágosítást akkor sem kaptam.

Ezért kénytelen vagyok hozzád fordulni. Csak mellesleg hívom fel ~~sz~~ figyelmedet arra a groteszkan komikus helyzetre, hogy a magyar filozófiai front korefeusai védnökségük alá helyezik Togliatti elvtársat és az olasz kommunista pártot, amennyiben adminisztratív eszközökkel óvják őket ideológiai hibák elkövetésétől. Aggasztóbb ennél, hogy a külföldi kiadók tisztába jönnek azzal, hogy a Magyar Tudományos Akadémia ebben a kérdésben a cenzura funkcióival van megbízva, s ez biztosan nem vet jó fényt Népköztársaságunk kulturális viszonyaira. Ami engem illet: ezzel az intézkedéssel teljessé vált az a szellemi internálás, amelynek alá vagyok vetve. Azonban kommunista lelkiismeretem mégis megköveteli tőlem, hogy az ebből a helyzetből fakadó veszélyekre ráirányítsam figyelmedet. Mivel kétségek nélkül szíveden fekszik Népköztársaságunk jó híre, azt hiszem jogom van elvárni, hogy véget vethess ennek a botrányos és botrányokkal fenyegető állapotnak.

Kommunista üdvözléssel

MTA FIL. INT.
Lukács Arch.

1971. 11. 22.
előtt

Kedves Kádár elvtárs!

Folytatnom kell a Haraszi-Dallos ügyben egyoldalú levelezésünket. Egy olyan forrásból, amelyet alapos okból nem vagyok hajlandó feltárni, de amelynek szavahihetőségében bízom, a következő információt kaptam.

Haraszi és Dallos 8 napi éhségsztrájk után életveszélyes állapotba kerültek. Ekkor az orvosi vizsgálat illetve kezelés megkezdését feltételhez kötötték /!/, nevezetesen az éhségsztrájk abbahagyásához. A két foglyot két különböző kórházban többször fizikailag bántalmazták, mi több Dallosnét /egy asszonyt!/ is ütlegették. Ebben a pillanatban nem érzem szükségét annak, hogy ideológiai árnyalatokról értekezzek, így arról, hogy miképp illik politikai foglyok efféle "kezelése" a kongresszuson elhangzottakhoz, vagy bármilyen, magára valamit adó politikai gyakorlathoz. Mindössze nyomatékosan fel akarom hívni a figyelmedet a két ember halálához is vezethető /!/ bánásmódra, egy tragikus veszély lehetőségére. Végül csak annyit: neked, a Péter Gábor-féle ÁVH egykori megkínzott foglyának, aki nehéz időben ügyeltél arra, hogy a vezetésed alatt álló, polgárháborús helyzetben lévő országban a politikai foglyokat ne bántalmazzák, személyes politikai becsületed kérdése, hogy az említett információt kivizsgálod-e, s ha csak egy kis türedékét is igaznak találod, eljársz-e azok ellen, akik tetteikkel így mocskolják be a szocializmust.

Politikai moráloed iránti bizalommal és kommunista üdvözlettel:

Lukács György
/Lukács György/

Budapest, 1971, febr. 15.

Kedves Kádár elvtárs!

A napokban értesültem, hogy Dallos Györgyöt és Haraszti Miklóst internálták.

Ezzel kapcsolatban -visszatérve beszélgetésünkre- a következőket szeretném veled közölni. Először megismétlem, hogy az említettek u.n. maoista ideológiájával nem értek egyet, ezt az ideológiát a világsajtó nyilvánossága előtt kritizáltam. Másodszor nem helyeslem azt a taktikájukat, hogy felmondták a rendőri szabályoknak való engedelmeskedést, mivel a törvényességnek két vége van, és az egyik az állampolgárt éppugy kötelezi, mint a másik a törvényes szerveket.

Mindamellettt meg kell mondanom neked, még hozzá komoly nyomatékka, hogy véleményem szerint itt az államhatalmi szervek részéről súlyos politikai hiba és kifejezett törvénytelenység történt. Mindezekelőtt azért, mert a rendőri felügyeletet megindokló szövegekből világosan kitűnik, hogy az említetteket nézeteik képvislete miatt helyezték rendőri felügyelet alá. Ha bármi egyebet követtek volna el, megindították volna ellenük a törvényes eljárást, ez az illetékes szervek kötelessége lett volna. Ha pedig bárkit is nem antiszocialista /ha mégoly zavaros és téves/ elveinek képviselte miatt rendőri felügyelet alá vetnek, ez gyakorlatilag visszatérést jelent a Rákosi-idők módszereihez, és holnap általánossá válhat, hogy bármely eszmével visszatetszést vagy vitát provokáló ideológust hasonlóképpen rendőri felügyelet alá vetnek. Nem állítom, hogy ennek az eljárásnak az általánosítása jelenleg bárkinek a szándéka volna, de te magad is tudod, hogy milyen végzetes következményekkel jár a politikában hibás, törvénytelen precedensek teremtése. Másodszor megjegyzem, hogy a mai feszült helyzetben az illetékes szervek, nyilván saját presztizsükre hivatkozva, egy magában véve jelentéktelen ügyből olyan feszültséget provokáltak, amely bármelyik pillanatban ifjusági ellenakciókat, és ezzel még nagyobb mérvű megtorlást válthat ki. Ennek veszélyességére, úgy hiszem, szükségtelen téged figyelmeztetni. Végezetül egy személyes megjegyzést. Én ez ügyben irtam Aczél elvtársnak, beszéltem veled. Figyelmeztetéseim eredménye szemlátomást az internálás volt. Ugyanakkor párhuzamosan folyik a párt vezető munkatársainak baráti hangulatu beszélgetéssorozata, konzultációja velem, amelyen szüntelenül a véleményemet kéri különböző igen bonyolult kérdésekben, és biztosítanak, hogy az általam mondottak mély benyomást tesznek. Ezt a kettősséget nem tudom őszinte motivumokkal magyarázni. Igen szeretném, ha a nagy horderejű kérdésekben általam állítólag kiváltott mély benyomások helyett a kisebb kérdésekben hallgatnának a tanácsomra és például mielőbb rendbehoznák Dallos György és Haraszti Miklós ügyét.

Kommunista üdvözléssel:

/Lukács György/

MTA FIL INT.
Lukács Arch:

U4121-832/8

Budapest, 1971.II.26.

Igen tisztelt Kádár elvtárs!

Válaszát levelemre megkaptam. Köszönöm.

Kommunista üdvözléssel:

Lukács György

MTA FIL. INT.
Lukács Arch.